

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

KGP – 4101-004-01/2014
P/14/020

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 56 92, F +48 22 444 55 94
kgp@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/14/020 – Restrukturyzacja przedsiębiorców przez Agencję Rozwoju Przemysłu S.A., finansowana ze środków Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców.
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji
<i>Kontrolerzy</i>	<ol style="list-style-type: none">1. Wioletta Kluczyk, st. inspektor kp., upoważnienie do kontroli nr 91086 z dnia 6 sierpnia 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)2. Maria Salwowska, st. inspektor kp., upoważnienie do kontroli nr 91089 z dnia 11 sierpnia 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 3-4)3. Małgorzata Duraj, specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr 91092 z dnia 19 sierpnia 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 5-6)4. Renata Patkowska, gł. specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr 91100 z dnia 2 września 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 7-8)5. Filip Byczkowski, inspektor kp., upoważnienie do kontroli nr 92465 z dnia 19 września 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 124-125)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. ¹ , ul. Nowy Świat 6/12, 00-400 Warszawa.
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Prezes Zarządu ARP S.A. Pani Aleksandra Magaczewska od 7 sierpnia 2014 r. Poprzednio (od 6 lutego 2008 r. do 26 czerwca 2014 r.) funkcję Prezesa Zarządu ARP S.A. pełnił Pan Wojciech Dąbrowski. (dowód: akta kontroli str. 9-10)

II. Ocena kontrolowanej działalności

<i>Ocena ogólna</i>	Najwyższa Izba Kontroli ocenia ² pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność ARP S.A. w zakresie udzielania w latach 2011–2014 (III kw.) pomocy publicznej i wsparcia ze środków Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców ³ oraz jej efekty.
<i>Uzasadnienie oceny ogólnej</i>	ARP S.A. udzielając dużym przedsiębiorcom pomocy publicznej lub wsparcia niebędącego pomocą publiczną stwarzała warunki efektywnego wykorzystania środków publicznych przez beneficjentów oraz dbała o należyte zabezpieczenie ich zwrotu. Poprzez monitorowanie wykorzystania środków Agencja wpływała na beneficjentów, aby wykorzystywali otrzymaną pomoc lub wsparcie zgodnie z przeznaczeniem okre-

¹ Dalej ARP S.A. lub Agencja.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Dalej FRP lub Fundusz.

ślonym w stosownych umowach oraz terminowo wywiązywali się ze swoich zobowiązań finansowych i sprawozdawczych.

Podejmując powyższe działania Agencja rzetelnie stosowała procedury wewnętrzne⁴ przyjęte w celu realizacji dyspozycji art. 56 ust. 5 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji⁵, poza dwoma przypadkami, gdy odstąpiono od ich stosowania (w stosunku do Polskiej Grupy Zbrojeniowej S.A.) albo nie przestrzegano części zasad (w przypadku FPW Lease Sp. z o.o.). Przypadki te miały miejsce w odniesieniu do przedsiębiorców powiązanych kapitałowo ze Skarbem Państwa lub ARP S.A. Środki przekazane tym przedsiębiorcom stanowiły 25,6% całości pomocy i wsparcia udzielonych ze środków FRP w latach 2011–2014 (III kw.). Przy udzielaniu pomocy dla spółki FPW Lease wystąpił szereg nieprawidłowości.

Przy zawieraniu umów pomocy dla jednostek ochrony zdrowia nie był przestrzegany wymóg poinformowania beneficjenta o braku obowiązku notyfikacji pomocy do KE, wynikający z art. 38 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej⁶.

W pozostałych przypadkach nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości wpływających na ogólną pozytywną ocenę udzielania przedsiębiorcom pomocy i wsparcia. Uwagi wyrażone przez NIK w zakresie kontrolowanej działalności, mają na celu wskazanie Agencji potencjalnych ryzyk związanych z wykorzystaniem środków pomocowych przez przedsiębiorców.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania ARP S.A. w zakresie udzielania pomocy publicznej i wsparcia niebędącego pomocą publiczną oraz gospodarowania środkami z Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców

1.1. Pomoc i wsparcie niebędące pomocą publiczną dla dużych przedsiębiorców

1.1.1. Cele restrukturyzacyjne

Zadanie udzielania pomocy na ratowanie i restrukturyzację oraz wsparcia ze środków FRP, Agencja realizowała autonomicznie, rozpatrując wnioski składane przez

Opis stanu
faktycznego

⁴ Uchwała nr 1 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia ARP S.A. z dnia 27 kwietnia 2005 r. w sprawie przyjęcia Zasad udzielania wsparcia finansowego (zmienione uchwałą NWZ ARP S.A. z dnia 31 marca 2006 r.) – dalej: *Zasady udzielania wsparcia finansowego WZ*, „Zbiór zasad i procedur dotyczących udzielania i monitorowania przez ARP S.A. pomocy indywidualnej na ratowanie i na restrukturyzację ze środków finansowych, o których mowa w art. 56 ust. 5 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji” z 2011 r. (dalej *Zbiór zasad udzielania pomocy*) oraz „Zbiór zasad i procedur udzielania wsparcia finansowego niebędącego pomocą publiczną przez Agencję Rozwoju Przemysłu S.A. ze środków, o których mowa w art. 56 ust. 5 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji” z 2011 r., zmieniony w sierpniu 2012 r., (dalej *Zbiór zasad udzielania wsparcia*). *Zbiór zasad udzielania pomocy* reguluje także stosowanie ich odpowiednio do udzielania indywidualnej pomocy na ratowanie i/lub restrukturyzację niespełniającej przesłanek art. 107 ust. 1 TFUE i nieudzielanej na podstawie art. 346 TFUE, tj. niewymagającej notyfikacji do Komisji Europejskiej (np. pomocy dla jednostek służby zdrowia). *Zbiór zasad udzielania wsparcia* reguluje wsparcie udzielane na warunkach komercyjnych i nie dotyczy przedsiębiorców znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej, celem wsparcia jest poprawa rentowności oraz efektywności prowadzonej działalności gospodarczej. Wsparcie jest udzielane na podstawie kompleksowego dokumentu (Planu restrukturyzacji/Biznes planu przedsiębiorcy), określającego niezbędne działania, w tym inwestycje, prowadzące do poprawy rentowności oraz efektywności prowadzonej działalności.

⁵ Dalej *ustawa o kip* – Dz. U. z 2013 r. poz. 216 ze zm. Od 3 marca 2011 r. (zmiana opublikowana w Dz. U. z 2011 r., Nr 34, poz. 171) oprócz przeznaczenia FRP na pomoc na ratowanie i restrukturyzację dużych przedsiębiorstw, w tym przeznaczonych do prywatyzacji, istnieje możliwość udzielania im wsparcia niebędącego pomocą publiczną.

⁶ Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404 ze zm.

dużych przedsiębiorców⁷. Minister Skarbu Państwa⁸ nie wyznaczał ARP S.A. celów procesów restrukturyzacyjnych oraz celów udzielania pomocy i wsparcia w kontekście planów prywatyzacyjnych, uznając iż nie było potrzeby korelowania planów prywatyzacyjnych z realizacją odnośnych zadań ARP S.A. m.in. z uwagi na specyfikę podmiotów występujących o pomoc lub wsparcie, specyfikę branżową beneficjentów, ich indywidualną sytuację ekonomiczną oraz fakt, że nabór wniosków prowadzony był w sposób ciągły. Minister SP nie zgłaszał też uwag do kwartalnych sprawozdań ARP S.A. informujących o rozpatrywanych wnioskach potencjalnych beneficjentów oraz o gospodarowaniu środkami pochodzącymi z FRP.

(dowód: akta kontroli str. 17-18, 3416-3424, 3645-3646, 4257, 4293-4294)

Jednakże na etapie rozpatrywania wniosków przedsiębiorców, ARP S.A. brała pod uwagę zamierzenia prywatyzacyjne Ministra SP wobec spółek z udziałem Skarbu Państwa, m.in. z uwagi na możliwość utraty przez te spółki statusu dużego przedsiębiorcy. Na przykład, Agencja, w dniu 10 października 2010 r., anulowała deklarację pomocy na restrukturyzację dla spółki „Marmur” Sławniowice Sp. z o.o., gdyż po prywatyzacji spółka utraciła status dużego przedsiębiorcy.

W latach 2012–2014 (III kw.) procesy prywatyzacyjne były prowadzone wobec trzech spółek z udziałem Skarbu Państwa, które uzyskały pomoc publiczną na ratowanie i restrukturyzację. W 2012 r. sprywatyzowano spółkę Wytwórnia Filtrów PZL-Sędziszów Sp. z o.o.⁹, a w 2013 r. spółkę Fabryka Łóżysk Toczyńskich „Kraśnik” S.A.¹⁰ W procesie prywatyzacji FŁT Kraśnik, ARP S.A. zbyła wszystkie akcje nabyte w wyniku dokapitalizowania spółki w związku z pomocą publiczną na restrukturyzację (przekazaną po udzieleniu wcześniej pomocy na ratowanie). Spółka PZL-Sędziszów, która po prywatyzacji uzyskała od Agencji pożyczkę na restrukturyzację terminowo reguluje zobowiązania z tego tytułu. W procesie prywatyzacji spółki Artykuły Gospodarstwa Domowego „Mesko-AGD” Sp. z o.o. Minister SP nie wyłonił inwestora strategicznego. Mesko-AGD, które uzyskało pomoc publiczną na restrukturyzację w formie pożyczki, również terminowo reguluje zobowiązania wobec ARP S.A.

(dowód: akta kontroli str. 17-18, 21-22, 3553, 4124-4130, 4209-4212, 4239-4225)

1.1.2. Wsparcie ze środków FRP dla spółki Polska Grupa Zbrojeniowa S.A.¹¹

W dniu 7 marca 2014 r. Minister SP poinformował Zarząd ARP S.A. o konieczności dokapitalizowania PGZ (...) ¹² kwotą 500 mln zł, z przeznaczeniem na uruchomienie jej działalności oraz osiągnięcie przez nią pozycji konkurencyjnej na rynku uzbrojenia i sprzętu wojskowego, wskazując jednocześnie na brak możliwości wniesienia takiego wkładu z funduszy będących w dyspozycji MSP lub z innych środków budżetowych.

(...) ¹³

Opis stanu
faktycznego

⁷ Tj. takich którzy zatrudniają 250 lub więcej pracowników, lub zatrudniają mniej niż 250 pracowników, ale suma bilansowa przedsiębiorcy przekracza równowartość w złotych 43 milionów euro i łączny roczny obrót przekracza równowartość w złotych kwoty 50 milionów euro.

⁸ Dalej Minister SP.

⁹ Dalej PZL Sędziszów.

¹⁰ Dalej FŁT Kraśnik.

¹¹ Dalej PGZ. Spółka ze 100% udziałem Skarbu Państwa zarejestrowana w KRS w dniu 5 grudnia 2013 r. z kapitałem zakładowym 200 tys. zł. PGZ miała pozostać spółką z większościami udziałem SP.

¹² Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej - Dz.U. z 2014 r., poz. 782 (zwanej dalej: uodip) w zw. z art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. – Dz.U. z 2003 r., Nr 153, poz. 1503 ze zm. (dalej ustawa oznk). Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ARP S.A.

¹³ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip w zw. z art. 11 ust. 4 oznk. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ARP S.A.

W umowie objęcia akcji w drodze subskrypcji prywatnej i pokrycia ich wkładem pieniężnym z dnia 22 maja 2014 r. Zarządy ARP S.A. i PGZ ustaliły przeznaczenie środków z FRP przekazanych w ramach podwyższenia kapitału. (...) ¹⁴

Uwagi dotyczące badanej działalności

NIK wzięła po uwagę argumentację ARP o specyfice powyższego projektu. NIK uwzględniła także fakt, że wsparcie dla przedsiębiorstw niebędące pomocą publiczną, podobnie jak pomoc publiczna na cele związane z bezpieczeństwem i obronnością państwa, nie wymaga opinii Prezesa UOKiK ani notyfikacji do KE, zatem nie naruszono przepisów powszechnie obowiązujących w tym zakresie. Dokapitalizowanie PGZ wynikało ze Strategii Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022, przyjętej przez Radę Ministrów uchwałą z dnia 9 kwietnia 2013 r. ¹⁵. (...) ¹⁶ Ze względu na dbałość o powierzone środki Zarząd Agencji powinien unikać angażowania ich w projekty bez opracowanego biznesplanu, ukazującego możliwość uzyskania satysfakcjonującego zwrotu z inwestycji, co jest jedną z podstawowych zasad przekazywania środków wsparcia.

(dowód: akta kontroli str. 535-541)

NIK przyjmuje przy tym, że organ pełniący funkcje walnego zgromadzenia spółki SP, mógł za pomocą odpowiednich uchwał zgromadzenia kształtować cele ARP S.A. w sposób oczekiwany przez Radę Ministrów, sprzyjający jej zdaniem realizacji celów polityki gospodarczej państwa, które uzasadniały zastosowanie odstępstw od standardowego modelu postępowania w sprawie udzielania przez ARP S.A. wsparcia finansowego dla przedsiębiorstw.

Ustalone nieprawidłowości

Nie stwierdzono.

1.2. Przekazywanie ARP S.A. przez Ministra Skarbu Państwa środków z Funduszu Restrukturyzacji Przedsiębiorców oraz gospodarowanie przez ARP S.A. środkami z tego Funduszu

1.2.1. Środki z FRP przekazane ARP S.A. przez Ministra SP

Opis stanu faktycznego

Wykonując dyspozycję art. 56 ust. 5 *ustawy o kip*, WZ ARP S.A. w latach 2011–2014 (do 28 października) na podstawie czterech uchwał podwyższyło kapitał Agencji ze środków FRP o łączną kwotę 1 031,3 mln zł (w tym 291,3 mln zł stanowiło zobowiązanie za 2010 r.). Należności ARP S.A. bez zaległych zobowiązań naliczone (do 31 sierpnia 2014 r.) zgodnie z dyspozycją ww. przepisu wynosiły 928,5 mln zł. Agencja (według stanu na 31 sierpnia 2014 r. ¹⁷) powinna więc jeszcze otrzymać 188,6 mln zł, w tym zaległość z 2013 r. w kwocie 130,3 mln zł oraz 58,2 mln zł należności z 2014 r. Zdaniem MSP ¹⁸ *ustawa o kip* nie formułuje terminów dokonywania podwyższeń kapitału ARP S.A., w związku z tym ich regularność determinowana jest wyłącznie zapisem ustawowym zobowiązującym do jego corocznego podwyższenia.

(dowód: akta kontroli str. 605-608)

¹⁴ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip w zw. z art. 11 ust. 4 oznk. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ARP S.A.

¹⁵ W uzasadnieniu do wniosku z 13 marca 2014 r. Departamentu Inwestycji Portfelowych na posiedzenie Zarządu ARP S.A. stwierdzono n.in., że z punktu widzenia zapewnienia sprawności działania Sił Zbrojnych RP oraz wzmocnienia potencjału konkurencyjności polskiego przemysłu obronnego koncentracja przemysłowego potencjału obronnego w PGZ jest uzasadniona.

¹⁶ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip w zw. z art. 11 ust. 4 oznk. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ARP S.A.

¹⁷ Dane na sierpień są to ostatnie potwierdzone przez MSP dane dotyczące wysokości należności dla ARP.

¹⁸ Pismo z dnia 19 września 2014 r. znak: BK-LM-0921-4/14 MSP/BK/1361/14.

Stan środków z FRP, po uwzględnieniu kwot zablokowanych na koniec roku, w latach 2011–2013 wynosił odpowiednio 1 027,5 mln zł, 977,5 mln zł i 1 021,8 mln zł. W dniu 30 września 2014 r. Agencja dysponowała natomiast kwotą 1 132,2 mln zł. W latach 2011–2014 (III kw.) ARP S.A. udzieliła z powyższych środków pomocy i wsparcia na łączną kwotę 1 414,4 mln zł.

(dowód: akta kontroli str. 3391-3392, 3398-3399, 3413-3415, 3423-3424, 3466-3471)

Według wyjaśnień¹⁹ Dyrektor Departamentu Usług Finansowych dotychczas nie zaistniał przypadek odmowy lub zawieszenia procedury rozpatrywania wniosku o udzielenie przez Agencję pomocy publicznej lub wsparcia wskutek braku środków przeznaczonych na ten cel.

(dowód: akta kontroli str. 18-19)

ARP S.A., z uwagi na fakt, że nabór wniosków o pomoc publiczną i wsparcie ma charakter ciągły nie sporządzała odrębnego planu finansowego w zakresie udzielania pomocy ze środków FRP. Na potrzeby ogólnego planu rzeczowo-finansowego ARP S.A. sporządzane były natomiast prognozy działalności w tym zakresie, oparte o przewidywane przychody oraz liczbę wniosków.

(dowód: akta kontroli str. 19)

1.2.2. Zasady gospodarowania środkami z FRP wprowadzone w ARP S.A.

Ogólne zasady gospodarowania środkami przekazanymi przez Ministra SP z FRP przeznaczanymi na podwyższenie kapitału Agencji, Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie ARP S.A. (NWZ) ustaliło w dniu 27 kwietnia 2005 r. Środki stanowiące zwrot pomocy udzielonej na podstawie art. 56 ust. 5 *ustawy o kip* mogą być wykorzystywane jedynie na cele określone w tym przepisie. ARP S.A. nie może finansować kosztów związanych z procedurą udzielenia pomocy lub wsparcia ze środków otrzymanych z FRP. Koszty te mają być finansowane z przychodów własnych uzyskanych w związku z udzielaniem pomocy, tj. m.in. z oprocentowania pożyczek, opłat za poręczenia lub gwarancje oraz oprocentowania lokat. NWZ nałożyło obowiązek odrębnej ewidencji środków otrzymanych z FRP w sposób umożliwiający kontrolę ich wydatkowania. Zarząd ARP S.A.²⁰ wdrożył te zasady, przyjmując do stosowania *Procedurę dysponowania Środkami Pomocy Publicznej*, pozytywnie zaopiniowaną przez Radę Nadzorczą Agencji.

(dowód: akta kontroli str. 625-634, 1202-1204, 3661-3674)

Od października 2011 r. zasady gospodarowania środkami z FRP jako środkami publicznymi reguluje *Procedura dysponowania środkami otrzymywanymi na podstawie art. 56 ust. 5 ustawy z dn. 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji*²¹. Zgodnie z tym dokumentem, środki otrzymane bezpośrednio z FRP gromadzone są na wyodrębnionych rachunkach bankowych, zwanych „OPP Kapitał-S” i „OPP Kapitał-N”²². Rachunek „OPP Kapitał-N” zasilany także m.in. spłaty rat kapitałowych udzielonych pożyczek, zwroty z tytułu udzielonego przez ARP S.A. poręczenia oraz

¹⁹ Pismo z dnia 27 sierpnia 2014 r.

²⁰ W ARP S.A. zadania związane z udzielaniem pomocy publicznej i wsparcia w okresie od 1 stycznia 2011 r. – 13 stycznia 2014 r. wykonywał Oddział ARP S.A. Od 14 stycznia 2014 r. ww. działalność wykonuje Departament Usług Finansowych.

²¹ Przyjęta uchwałą Zarządu ARP S.A. Nr 1052/LXVI/2011 z dnia 26 października 2011 r., zwana dalej *Procedurą dysponowania środkami OPP*.

²² Konto „OPP Kapitał-N” zostało utworzone w wyniku nowelizacji *ustawy o kip* w dniu 3 marca 2011 r. wprowadzającej dodatkowe narzędzie finansowania przedsiębiorstw w formie wsparcia niebędącego pomocą publiczną i zasilane jest środkami pochodzącymi z okresu po ww. nowelizacji ustawy oraz środkami pochodzącymi ze zwrotu pomocy udzielonej przed nowelizacją. Rachunek obciążany jest wypłatami wsparcia, a w przypadku wyczerpania środków na rachunku „OPP Kapitał-S” również pomocy na ratowanie lub restrukturyzację. Na Rachunku „OPP Kapitał-S” gromadzone są środki pochodzące z okresu sprzed nowelizacji, obciążany jest on wypłatami pomocy na ratowanie/restrukturyzację.

sprzedaży akcji/udziałów objętych przez ARP S.A. w wyniku dokapitalizowania przedsiębiorcy.

ARP S.A. prowadzi również wyodrębniony rachunek bankowy „OPP Pozostałe” zasilany m.in. wpływami w postaci odsetek od udzielonej pomocy bądź wsparcia, odsetkami od czasowo lokowanych wolnych środków, nadwyżkami z tytułu sprzedaży udziałów/akcji objętych w ramach udzielonej pomocy/wsparcia (środki pośrednio pochodzące z FRP). Rachunek ten obciążany jest wydatkami związanymi z udzieleniem pomocy oraz wsparcia. Wpływy na rachunek „OPP Pozostałe”²³ w latach 2010–2013 wyniosły 303,7 mln zł²⁴.

(dowód: akta kontroli str. 17-20, 609-624, 848-852)

W ocenie NIK, ustalona przez Zarząd ARP S.A. powyższa procedura umożliwia należyte kwalifikowanie przychodów i kosztów związanych z udzielaniem pomocy i wsparcia ze środków FRP. Według wyjaśnień²⁵ Dyrektor Departamentu Usług Finansowych w ARP S.A. prowadzone są prace nad zmianą i uproszczeniem obowiązującej obecnie *Procedury dysponowania środkami OPP*. Agencja planuje, że z przychodów z prowadzonej działalności z użyciem środków FRP w pierwszej kolejności będą pokrywane koszty bezpośrednie związane z ww. działalnością, a nadwyżka będzie mogła być przeznaczana na inną działalność prowadzoną przez Agencję, w tym na wsparcie innowacji, które obok wspierania restrukturyzacji i rozwoju dużych przedsiębiorstw będzie jednym z filarów nowej strategii ARP S.A.

(dowód: akta kontroli str. 4162-4167)

Ustalone
nieprawidłowości

Nie stwierdzono.

1.3. Udzielona ze środków FRP pomoc publiczna i wsparcie oraz monitorowanie pomocy i wsparcia.

1.3.1. Wnioski o pomoc i wsparcie w latach 2011–2014 (III kw.)

Opis stanu
faktycznego

W *Strategii rozwoju ARP S.A. w latach 2012–2015* w zakresie restrukturyzacji rozwojowej ustalono, że celem Agencji będzie udzielanie wsparcia zwrotnego dużym przedsiębiorcom, zwłaszcza z regionów zagrożonych spowolnieniem gospodarczym oraz prowadzenie restrukturyzacji naprawczej jako etapu restrukturyzacji rozwojowej. W *Strategii* przyjęto, że główną i preferowaną formą wsparcia będą pożyczki oraz zakup obligacji emitowanych przez przedsiębiorstwa realizujące projekty rozwojowe.

(dowód: akta kontroli str. 4290)

Udzielanie przez ARP SA pomocy publicznej i wsparcia niebędącego pomocą publiczną ze środków FRP nie było ograniczane terminami naborów. (...) ²⁶ ARP S.A. publikuje kwartalne ogłoszenia prasowe o możliwości skorzystania z tej formy finansowania. Stosowne informacje zamieszczone są też na stronie internetowej ARP S.A. i dystrybuowane poprzez organizacje skupiające przedsiębiorców.

²³ Stan środków zgromadzonych na rachunku „OPP Pozostałe” według stanu na dzień: 31 grudnia 2009 r. 70 353,8 tys. zł; 31 grudnia 2010 r. 96 917,2 tys. zł – wzrost o 26 563,3 tys. zł; 31 grudnia 2011 r. 160 975,3 tys. zł – wzrost o 64 058,1 tys. zł; 31 grudnia 2012 r. 255 875,3 tys. zł – wzrost o 94 899,9 tys. zł; 31 grudnia 2013 r. 310 848,5 tys. zł – wzrost o 54 973,2 tys. zł; 31 sierpnia 2014 r. 113 299,5 tys. zł – spadek o 197 549,0 tys. zł. Zmniejszenie stanu środków na rachunku „OPP Pozostałe” było skutkiem objęcia przez ARP S.A. akcji w podwyższonym kapitale zakładowym PGZ (...) Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip w zw. z art. 11 ust. 4 oznk. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ARP S.A.

²⁴ W tym odsetki od lokat bankowych 181 851,6 tys. zł, spłaty oprocentowania od udzielonej pomocy/wsparcia 61 188,6 tys. zł, odsetki od komercyjnych papierów wartościowych 9 076,8 tys. zł, nadwyżka ze sprzedaży akcji/udziałów 14 306,8 tys. zł (w 2010 r. sprzedaż udziałów ARP S.A. w PZL Wrocław Sp. z o.o., w 2013 r. sprzedaż akcji ARP S.A. FLT Kraśnik).

²⁵ Pismo z dnia 20 października 2014 r. znak: ARP/DUF/83/5116/2014.

²⁶ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip w zw. z art. 11 ust. 4 oznk. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ARP S.A.

(dowód: akta kontroli str. 21-25, 650-654, 773-775, 4235-4238)

W latach 2011–2014 (III kw.) ARP S.A. udzieliła pomocy i wsparcia niebędącego pomocą publiczną na kwotę ogółem 1 414,5 mln zł.

W powyższym okresie do ARP S.A. wpłynęło łącznie 26 wniosków o udzielenie pomocy na ratowanie i restrukturyzację, w tym 14 niewymagających notyfikacji. Pomocy w łącznej kwocie 460,3 mln zł udzielono 15 beneficjentom. W ujęciu rodzajowym, w latach 2011–2014 ((III kw.) Agencja udzieliła pomocy w formie pożyczek dla dwunastu beneficjentów i w formie dokapitalizowania dla trzech beneficjentów.

Ponadto, w tym samym okresie, do Agencji wpłynęło 38 wniosków o wsparcie niebędące pomocą publiczną. Udzielono go 15 beneficjentom w łącznej wysokości 954,2 mln zł, w tym w ujęciu rodzajowym trzem beneficjentom udzielono wsparcia w formie dokapitalizowania²⁷, jednemu w drodze objęcia obligacji, a pozostałym w formie pożyczek.

Szczególnym rodzajem była pomoc na restrukturyzację dla dziewięciu jednostek ochrony zdrowia. Szczegółowe ustalenia w dwóch przypadkach udzielania pomocy szpitalom przedstawiono w pkt 2.1. Wyniki badania pomocy w trzech kolejnych szpitalach bezpośrednio skontrolowanych przez NIK przedstawiono w pkt 3. niniejszego wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 12-14, 22-25, 3466-3469)

1.3.2. Monitorowanie pomocy i wsparcia

W umowach o udzielenie pomocy lub wsparcia beneficjentów zobowiązano do składania sprawozdań w zakresie:

- wykorzystania pomocy lub wsparcia oraz sytuacji ekonomiczno-finansowej, zazwyczaj w terminie do 30 dni po zakończeniu każdego kolejnego kwartału (procedury dopuszczają indywidualne określanie terminów);
- stanu zabezpieczeń udzielonej pomocy lub wsparcia, ustanowionych na rzecz ARP S.A, poprzez coroczne aktualizowanie wycen/operatów szacunkowych składników majątku rzeczowego, na których zostały ustanowione zabezpieczenia.

(dowód: akta kontroli str. 664-668, 775-776, 3458-3459, 3909-3910, 4089-4092)

ARP S.A. zagwarantowała sobie w umowach prawo przeprowadzania kontroli w siedzibie beneficjenta w zakresie sposobu wydatkowania pomocy lub wsparcia oraz stanu zabezpieczeń pożyczki. ARP S.A. standardowo monitorowała wydatkowanie przez beneficjentów środków z FRP w oparciu o przesyłane kwartalnie sprawozdania i załączone do nich kopie dokumentów księgowych (bieżący monitoring). W okresie objętym kontrolą Agencja wykorzystwała uprawnienie dokonania kontroli w siedzibie beneficjenta w stosunku do Mesko AGD, PZL Sędziszów (skontrolowano zarówno pomoc na ratowanie, jak i na restrukturyzację), Szpitala Wojewódzkiego im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Łomży oraz Dora Świdnica Sp. z o.o. Wyniki kontroli, jak i monitoringu bieżącego nie wykazały nieprawidłowości w wydatkowaniu przez beneficjentów środków z FRP.

(dowód: akta kontroli str. 12-13, 1794-1796, 1779-1782, 3458-3459, 3871-3879, 3909-3910, , 4062-4065, 4089-4092, 4212, 4256-4257)

W ciągu ostatnich pięciu lat, tj. w okresie 2010–2014 r., żaden z przedsiębiorców, któremu ARP S.A. udzieliła pomocy i wsparcia ze środków otrzymanych z FRP nie został postawiony w stan upadłości. Żadna z pożyczek nie była windykowana. Z ocen

²⁷ We wnioskach i udzielonym wsparciu uwzględniono również PGZ choć formalnie spółka ta nie złożyła wniosku.

ARP S.A. wynika, iż w dłuższym horyzoncie czasowym będzie poprawiać się sytuacja dużych przedsiębiorców, którzy otrzymali pomoc lub wsparcie finansowane z FRP²⁸.

(dowód: akta kontroli str. 12-14, 4234-4245)

ARP S.A. prowadziła również kwartalny monitoring realizacji umów pożyczek udzielonych ze środków FRP zgodnie z art. 56 ust. 5 *ustawy o kip*. Według stanu na 30 czerwca 2014 r. (monitoring kwartalny²⁹) saldo należności ARP S.A. (kapitał i odsetki) wyniosło 614,9 mln zł. W żadnej z 22 spłacanych pożyczek nie występowały zaległości w regulowaniu zobowiązań. Wyniki monitoringu wykazały jednak, że zwrócenia szczególnej uwagi wymagały pożyczki udzielone czterem beneficjentom, w tym zwłaszcza Szpitalowi Uniwersyteckiemu nr 1 im. dr A. Jurasza w Bydgoszczy.

(dowód: akta kontroli str. 3550-3643)

Szpital Uniwersytecki w Bydgoszczy w dniu 14 listopada 2011 r. zawarł z ARP S.A. umowę pożyczki na restrukturyzację na kwotę 100 mln zł (spłata w 72 ratach po ok. 1,4 mln zł). Miała ona umożliwić beneficjentowi realizację planu restrukturyzacji i odzyskanie długotrwałej rentowności. W dniu 29 sierpnia 2014 r., na wniosek beneficjenta, motywowany trudnościami w spłacie zadłużenia i brakiem efektów restrukturyzacji, Zarząd Agencji wyraził zgodę na zmianę warunków umowy od dnia 1 października 2014 r., tj. na zwiększenie ilości rat (86 w kwocie 807,5 tys. zł każda).

(dowód: akta kontroli str. 3333-3350, 3453-3465)

Według stanu na 21 października 2014 r. Szpital nie podpisał jeszcze aneksu do umowy, ponieważ posiedzenie Senatu UMK w tej sprawie zaplanowano na 28 października 2014 r. W projekcie aneksu nałożono na Szpital m.in. obowiązek przeprowadzenia do dnia 31 grudnia 2014 r. analizy możliwości optymalizacji zatrudnienia oraz opracowania i wdrożenia polityki ograniczającej realizację tzw. nadwykonanych usług medycznych.

(dowód: akta kontroli str. 3343, 3374-3379)

Ustalone
nieprawidłowości

Nie stwierdzono.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę na incydentalny, lecz możliwy do powtarzania się, przypadek przyjęcia przez beneficjenta – bez reakcji ARP S.A. – rozszerzającej interpretacji celu, na jaki udzielona została pożyczka na ratowanie. Pożyczki udzielono firmie FŁT Kraśnik S.A. na podstawie umowy z dnia 21 czerwca 2010 r. Ze środków pożyczki przedsiębiorca zapłacił pierwszą część płatności za zakupione maszyny (...) ³⁰. O wydatku tym (dokonanym w III kwartale 2010 r.) ARP S.A. została poinformowana w sprawozdaniu z dnia 26 października 2010 r., przy czym wykorzystanie środków zostało wykazane jako zakup (...) ³¹ na zapłatę faktury za zakup dwóch maszyn. Agencja przyjęła to sprawozdanie bez wyjaśnienia. Zakup dokonany za te środki miał charakter inwestycyjny. NIK zwraca uwagę, że pomoc na ratowanie nie powinna być wykorzystana do finansowania zakupów inwestycyjnych. Według punktu 4.1. *Zbioru zasad udzielania pomocy* oraz punktu 15 Wytucznych Wspólnotowych³², podstawowym celem pomocy na ratowanie jest zachowanie płynności finansowej niewydolnego przedsiębiorstwa na czas konieczny dla opracowania planu

²⁸ Pismo Dyrektora Departamentu Usług Finansowych z 16 października 2014 r. znak: ARP/DUF/AF/5023/2014.

²⁹ Informacja do października 2014 r. dotycząca monitoringu czynnych pożyczek udzielonych przez ARP S.A. według stanu na dzień 30 czerwca 2014 r.

³⁰ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip w zw. z art. 11 ust. 4 oznk. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie przedsiębiorcy.

³¹ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip w zw. z art. 11 ust. 4 oznk. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie przedsiębiorcy.

³² Komunikat Komisji Wytuczne wspólnotowe dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. U.UE C z dnia 1 października 2004 r. /C 244/s. 2).

restrukturyzacji i/lub likwidacji. W tym zakresie nie mieszczą się, zdaniem NIK, zakupy inwestycyjne o charakterze długoterminowym, pozwalające na rozwijanie lub unowocześnianie działalności. NIK zwraca zatem uwagę, że w toku monitorowania udzielonej pomocy nie powinny być pozostawiane bez wyjaśnienia wydatki, które w istocie są przeznaczone na zakupy inwestycyjne.

(dowód: akta kontroli str. 1228-1234, 4210-4212)

Ocena cząstkowa Pozytywna.

2. Wnioski o pomoc publiczną i wsparcie niebędące pomocą publiczną poddane bezpośredniemu badaniu NIK³³

2.1. Pomoc ze środków FRP dla jednostek ochrony zdrowia.

Opis stanu faktycznego

W okresie od 1 stycznia 2011 r. do 1 sierpnia 2014 r. ARP S.A. udzieliła pomocy na ratowanie i/lub restrukturyzację w kwocie 400,9 mln zł dla dziewięciu jednostek ochrony zdrowia (głównie szpitali)³⁴.

(...)³⁵³⁶.

(dowód: akta kontroli str. 12, 1332-1368, 1509-1512)

Agencja kwalifikuje dofinansowanie szpitali jako pomoc na ratowanie i/lub restrukturyzację niebędącą pomocą publiczną w rozumieniu art. 107 TFUE z powodu nie spełnienia kryterium zakłócenia konkurencji. Finansowaniu podlega działalność prowadzona wyłącznie w zakresie usług medycznych świadczonych na podstawie kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia. Zasada ta, potwierdzana stosownymi zapisami umownymi, jest zgodna ze stanowiskiem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów³⁷. Jednocześnie w umowach umieszczane są klauzule normujące obowiązki stron w przypadku nakazania przez KE zwrotu środków, ze względu na fakt, iż KE może badać każdy przypadek udzielenia przez państwo finansowania ze środków publicznych i kwalifikować finansowanie jako spełniające przesłanki pomocy publicznej.

(dowód: akta kontroli str. 12, 1323-1368, 1504-1512, 1525-1528, 1532-1543, 1657-1660, 1664-1669, 1671-1677)

Uwagi dotyczące badanej działalności

Pomoc dla szpitali jest traktowana przez ARP S.A. jako inna forma pomocy niż pomoc publiczna na ratowanie i restrukturyzację dla przedsiębiorstw tzw. zagrożonych oraz inna niż wsparcie przeznaczone dla innych przedsiębiorstw niż zagrożonych. Zdaniem NIK, pomoc udzielana szpitalom powinna być traktowana jako pomoc publiczna niewymagająca notyfikacji do KE, gdyż nie spełnia kryterium zakłócenia lub możliwości zakłócenia konkurencji oraz wpływania na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi UE. To kryterium ma znaczenie jako kryterium zgodności pomocy ze wspólnym rynkiem a nie jako kryterium definicyjne pomocy publicznej, bowiem dany środek może stanowić pomoc publiczną i mimo to nie wywierać wpływu na wewnątrzspółnotową wymianę handlową ani nie zakłócać oraz nie grozić

³³ Badaniu poddano losowo wybrane wnioski złożone przez sześciu beneficjentów, opiewające na kwotę 416,9 mln zł, w tym po trzech wnioskujących o pomoc publiczną i wsparcie (w tym jednego szpitala).

³⁴ ARP S.A. zawarła umowy z dziesięcioma jednostkami ochrony zdrowia na kwotę 440,9 mln zł. Jedna umowa na kwotę 40 mln zł została rozwiązana bez wypłaty środków.

³⁵ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip w zw. z art. 11 ust. 4 oznk. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ARP S.A.

³⁶ Na dzień 30 kwietnia 2013 r. saldo zaangażowania ARP S.A. w sektor ochrony zdrowia wyniosło 37,39% całkowitego zaangażowania środków OPP z tytułu działalności pożyczkowej.

³⁷ Pismo UOKiK znak DDO-52-76(2)/10/EK z dnia 16 marca 2010 r. i wyjaśnienie Dyrektora Departamentu Usług Finansowych ARP S.A. znak ARP/DUF/AF/83/4968/2014 z dnia 14 października 2014 r.

zakłóceniem konkurencji i dlatego nie podlega obowiązkowi notyfikacji do KE, tak samo jak np. pomoc *de minimis*.

Ustalone
nieprawidłowości

ARP S.A. nie wskazuje wprost w umowach, że pomoc dla szpitali nie podlega notyfikacji do Komisji Europejskiej. W przypadku pomocy udzielanej szpitalom ze środków FRP, ARP S.A. przyjęła, że nie jest spełniona przesłanka zagrożenia zakłócenia lub zakłócenia konkurencji oraz wpływania na wymianę handlową między państwami członkowskimi UE. Jednocześnie przyjęła, iż każde odstępstwo od zasad rynkowych może być traktowane przez KE jako niedozwolona pomoc publiczna i wprowadziła odpowiednie zastrzeżenia w umowach co do możliwości żądania przez KE zwrotu pomocy.

Obowiązujący system udzielania pomocy przez państwo przewiduje pomoc publiczną niewymagającą notyfikacji do KE, o czym stanowi wyraźnie art. 38 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej³⁸. Ww. art. 38 ustawy wprowadza obowiązek po stronie wszystkich podmiotów udzielających pomocy, bez względu na jej rodzaj czy formę, poinformowania beneficjenta o jej zatwierdzeniu przez KE bądź o braku obowiązku notyfikacji. Przepis ten zapewnia więc pisemne potwierdzenie dopuszczalności udzielenia wsparcia przez podmiot udzielający pomocy, a zatem eliminuje niepewność co do możliwości żądania zwrotu pomocy. Gwarantuje także przejrzystość funkcjonowania krajowego systemu nadzoru nad pomocą publiczną.

2.1.1. Pomoc dla Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego z siedzibą w Gdańsku³⁹

Opis stanu
faktycznego

Najwyższą pomoc uzyskało Uniwersyteckie Centrum Kliniczne w Gdańsku w postaci pożyczki na ratowanie w kwocie 40 mln zł⁴⁰ oraz pożyczki na restrukturyzację w kwocie 110 mln zł⁴¹, z czego 40 mln zł zastrzeżono do zwrotu na rzecz ARP S.A. z tytułu umowy pożyczki na ratowanie.

W umowie pożyczki zawartej w dniu 5 lipca 2010 r. pomiędzy ARP S.A., a Uniwersyteckim Centrum Klinicznym z siedzibą w Gdańsku, przewidziano jednorazową prowizję dla Agencji w wysokości 200 tys. zł, z przeznaczeniem na pokrycie dodatkowych kosztów związanych z zaangażowaniem przez ARP SA zewnętrznego doradcy dla opracowania planu restrukturyzacji Centrum. UCK spełniało przesłanki przedsiębiorstwa zagrożonego (ujemne fundusze własne, brak środków na pokrycie strat z lat poprzednich, wieloletni brak płynności finansowej i zdolności do terminowego regulowania zobowiązań). Projekt pomocy dla Centrum był pilotażowym w sektorze ochrony zdrowia. Poprzednie próby przeprowadzenia zmian strukturalnych, podejmowane przez UCK, nie przyniosły zamierzonych efektów. W celu uniknięcia powtórzenia się takiej sytuacji oraz z uwagi na wysoką kwotę finansowania, Agencja zdecydowała o zaangażowaniu do opracowania planu restrukturyzacji niezależnego doradcy, przy pokryciu części związanych z tym kosztów przez UCK z prowizji potrąconej z pożyczki. Faktyczne wynagrodzenie wykonawcy (wyłonionego w drodze przetargu) wyniosło 378,0 tys. zł netto. Ponadto Agencja sfinansowała koszty prowadzenia przez tę samą firmę analizy realizacji Planu Restrukturyzacji UCK i monitorowania jego wykonania oraz świadczenia bieżącego doradztwa, w wysokości 648,5 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 1332-1345, 1395-1404, 1429, 1503, 3300-3332)

³⁸ Dz.U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404 ze zm.

³⁹ Dalej UCK

⁴⁰ Umowa Pożyczki nr OPP/5/2010 z dnia 5 lipca 2010 r.

⁴¹ Umowa Pożyczki nr OPP/1/2011 z dnia 18 lutego 2011 r., Umowa Pożyczki z dnia 17 maja 2011 r. UCK zrezygnowało z ostatniej pożyczki w kwocie 15 400 tys. zł, kwota udzielonej pomocy wyniosła 110 000 tys. zł.

Ustalone
nieprawidłowości

Nie stwierdzono.

Opis stanu
faktycznego

2.1.2. Pomoc dla Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego im. Jędrzeja Śniadeckiego w Białymstoku⁴²

Pomoc dla Szpitala w Białymstoku została udzielona w postaci pożyczki na restrukturyzację w kwocie 30 mln zł⁴³. Szpital terminowo reguluje zobowiązania wynikające z umowy. Zrealizowana została znaczna część zadań restrukturyzacyjnych wynikających z Planu Restrukturyzacji⁴⁴. W sprawozdaniu na dzień 30 czerwca 2014 r. Szpital poinformował, że nie dokonano zakupu karetki oraz wózka akumulatorowego (planowanego po uruchomieniu drugiej transzy pożyczki we wrześniu 2014 r.). Nie zrealizowano też, przewidzianego w Planie, zakontraktowania świadczeń lecznictwa szpitalnego w zakresie chirurgii naczyniowej, ze względu na niespełnienie wymogów NFZ (brak odpowiedniej kadry lekarskiej i bazy łóżkowej⁴⁵).

(dowód: akta kontroli str. 1531-1678)

Ustalone
nieprawidłowości

Nie stwierdzono.

2.2. Wsparcie dla innych przedsiębiorców

2.2.1. Wsparcie dla FPW Lease Sp. z o.o.

Opis stanu
faktycznego

ARP S.A. udzieliła firmie FPW Lease Sp. z o.o.⁴⁶ wsparcia finansowego w formie czterech pożyczek (na podstawie dwóch wniosków) oraz poprzez objęcie udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym (na podstawie jednego wniosku).

(dowód: akta kontroli str. 1954, 2018-2020,2064-2065, 2181-2182)

Wniosek z dnia 23 sierpnia 2012 r. dotyczył udzielenia pożyczki w kwocie 68,5 mln zł, na okres 10 lat, na sfinansowanie zakupu (...) ⁴⁷ samolotu pasażerskiego (...) ⁴⁸, na pokrycie podatku VAT związanego z tą transakcją, a także na finansowanie bieżącej działalności FPWL w pierwszym miesiącu jej istnienia. W dniu 5 września 2012 r. zawarte zostały dwie umowy pożyczki.

Pierwsza umowa, na kwotę 55,8 mln zł, dotyczyła sfinansowania zakupu samolotu oraz kosztów działalności FPWL. Pożyczka jest obsługiwana, kwota 27 mln zł została spłacona po dokapitalizowaniu FPWL w maju 2014 r.

Druga pożyczka – w kwocie 12,7 mln zł – przeznaczona była na pokrycie podatku VAT od zakupu samolotu. Pożyczka została spłacona w całości.

Zgodnie z *Zbiorem zasad udzielania wsparcia*, jest ono kierowane do przedsiębiorcy w celu umożliwienia mu realizacji działań prowadzących do poprawy rentowności oraz efektywności prowadzonej działalności gospodarczej. Zgodnie z wnioskiem o udzielenie pożyczki FPWL miała uzyskać korzyść w postaci przychodów uzyski-

⁴² Wojewódzki Szpital Zespołony im. Jędrzeja Śniadeckiego w Białymstoku, dalej: Szpital w Białymstoku.

⁴³ Wniosek złożony w dniu 9 marca 2012 r. (wnioskowana kwota pożyczki 40 000 tys. zł), aktualizacja wniosku z dnia 30 stycznia 2013 r. (wnioskowana kwota pożyczki 30 000 tys. zł), Umowa pożyczki Nr OPP/8/2013 z dnia 3 lipca 2013 r.

⁴⁴ Z listopada 2012 r.

⁴⁵ Rozpoznanie rynku przez szpital wskazało na niedobór kadry o odpowiednich kwalifikacjach i wysokimi stawkami dyktowanymi przez nielicznych specjalistów. W związku z przebudową obiektów zapewnienie odpowiedniej bazy łóżkowej będzie możliwe dopiero w 2015 r.

⁴⁶ Spółka o kapitale zakładowym w wysokości 5 tys. zł została utworzona w dniu 14 sierpnia 2012 r. Udziały zostały objęte przez dwóch wspólników: FPW Invest Sp. z o.o. (9 udziałów) oraz Śląski Rynek Hurtowy Obroki Sp. z o.o. (1 udział), których jedynym udziałowcem była Centrala Zaopatrzenia Hutnictwa, w której głównym udziałowcem była ARP S.A. FPWL została powołana do realizacji projektu ARP S.A. jako spółka celowa SPV w ramach prowadzonej przez Ministerstwo Skarbu Państwa restrukturyzacji spółek sektora lotniczego. (...) ⁴⁶ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip w zw. z art. 11 ust. 4 oznk. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie przedsiębiorcy. Dalej także FPWL.

⁴⁷ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip w zw. z art. 11 ust. 4 oznk. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie przedsiębiorcy.

⁴⁸ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip w zw. z art. 11 ust. 4 oznk. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie przedsiębiorcy.

wanych z tytułu umowy leasingu z przeznaczeniem na spłatę pożyczki zaciągniętej na zakup samolotu.

Korzyść ze wsparcia udzielonego FPWL przez ARP S.A. na podstawie umowy OPP/4/2012 odniosły także, pośrednio, (...) ⁴⁹ w związku ze zmianą leasingodawcy przedmiotowego samolotu nastąpiła zmiana warunków leasingu finansowego, w szczególności obniżeniu uległy miesięczne płatności leasingowe, co przełożyło się na poprawę płynności finansowej (...) ⁵⁰.

(dowód: akta kontroli str. 782-784, 787, 2064-2065, 2139, 2181-2182, 4131-4157)

(...) ⁵¹ uchwały Zarządu ARP S.A. ⁵² dopuszczające odstępstwa od *Zbioru zasad udzielania wsparcia*. (...) ⁵³

(dowód: akta kontroli str. 1946-2134)

W dniu 30 sierpnia 2012 r. FPWL złożyła wniosek o udzielenie kolejnych dwóch pożyczek na łączną kwotę 85 mln zł, na okres 10 lat. Celem pożyczek był zakup od spółki (...) ⁵⁴ dwóch samolotów, które następnie miały być oddane (...) ⁵⁵ w leasing. Pierwsza umowa pożyczki – do kwoty 40,0 mln zł – zawarta została w dniu 18 grudnia 2013 r. Część pożyczonej kwoty, tj. 36,3 mln zł, należna (...) ⁵⁶ z tytułu sprzedaży jednego z samolotów, została przeznaczona zgodnie z umową pożyczki nr OPP/10/2013 na spłatę wcześniejszej pożyczki udzielonej (...) ⁵⁷ przez ARP S.A. (w drodze trójstronnego potrącenia wierzytelności). Pozostała kwota – 3,0 mln zł – została wykorzystana przez FPWL na pokrycie podatku VAT związanego z zakupem tego samolotu.

Druga umowa, zawarta w dniu 22 maja 2014 r., dotyczyła pożyczki w kwocie 42,3 mln zł na sfinansowanie zakupu drugiego samolotu. Wartość zabezpieczeń ww. umów pożyczki w postaci zastawu rejestrowego na kupionych samolotach stanowiła odpowiednio 120% oraz 107% kwoty pożyczki. ARP S.A. zaakceptowała zabezpieczenia o wartości poniżej 150% kwoty pożyczek, wskazując na szczególny charakter finansowanego projektu (tzw. leasing zwrotny).

(dowód: akta kontroli str. 2135-2370)

W dniu 26 marca 2014 r. FPWL złożyła kolejny wniosek, tym razem o udzielenie wsparcia w formie objęcia udziałów przez ARP S.A. w podwyższonym kapitale spółki w wysokości 40 mln zł. Uzyskane środki miały zostać przeznaczone na pokrycie kosztów rekonfiguracji zakupionych samolotów (ok. 12 mln zł) oraz częściową spłatę zobowiązań finansowych FPWL wobec Agencji (ok. 28 mln zł).

W odniesieniu do ww. wsparcia ARP S.A., dokonując analizy świadczenia w kontekście regulacji prawnych dotyczących pomocy publicznej, stwierdziła, że FPWL jest

⁴⁹ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip w zw. z art. 11 ust. 4 oznk. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie przedsiębiorcy.

⁵⁰ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip w zw. z art. 11 ust. 4 oznk. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie przedsiębiorcy.

⁵¹ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip w zw. z art. 11 ust. 4 oznk. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ARP S.A.

⁵² Uchwały Zarządu ARP S.A. z dnia 31 sierpnia 2012 roku: nr 866/LXVII/2012 w sprawie udzielenia FPW LEASE Sp. z o.o. pożyczki do kwoty 55.800.000,00 zł oraz nr 867/LXVII/2012 w sprawie udzielenia FPW LEASE Sp. z o.o. pożyczki do kwoty 12.700.000,00 zł.

⁵³ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip w zw. z art. 11 ust. 4 oznk. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie ARP S.A.

⁵⁴ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip w zw. z art. 11 ust. 4 oznk. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie przedsiębiorcy.

⁵⁵ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip w zw. z art. 11 ust. 4 oznk. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie przedsiębiorcy.

⁵⁶ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip w zw. z art. 11 ust. 4 oznk. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie przedsiębiorcy.

⁵⁷ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip w zw. z art. 11 ust. 4 oznk. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie przedsiębiorcy.

jednostką prowadzącą rentowną działalność i nie spełnia kryteriów przedsiębiorstwa zagrożonego w rozumieniu przepisów wspólnotowych.

W związku z pozytywnym rozpatrzeniem przez ARP S.A. ww. wniosku, NWZ spółki FPWL w dniu 19 maja 2014 r. podwyższyło kapitał zakładowy FPWL z kwoty 5 tys. zł do kwoty 40 mln zł poprzez ustanowienie nowych udziałów, które zostały objęte przez ARP S.A. i pokryte w całości wkładem pieniężnym. Tego samego dnia FPWL i ARP S.A. zawarły *Umowę o udzielenie wsparcia niebędącego pomocą publiczną – umowę inwestycyjną*, w której FPWL zobowiązała się do przeznaczenia kwoty 40 mln zł na zakup części wierzytelności przysługującej (...) ⁵⁸ od Skarbu Państwa – Ministra Obrony Narodowej (MON) w celu sfinansowania dostosowania (...) ⁵⁹ zakupionych samolotów do wymagań MON oraz na spłatę części pożyczki udzielonej FPWL przez ARP S.A. na podstawie umowy z dnia 5 września 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 2371-2663)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Zgodnie z pkt. 7.4.1. *Zbioru zasad udzielania wsparcia*, objęcie przez Agencję udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym jest możliwe w przypadku długo-terminowych projektów inwestycyjnych, które ze względu na swoją specyfikę wymagają odpowiednio długiej karencji w spłacie kapitału i odsetek. *Umowa o udzielenie wsparcia niebędącego pomocą publiczną – umowa inwestycyjna* z dnia 19 maja 2014 r. zawarta między ARP S.A. a FPWL przewidywała natomiast, że część środków pieniężnych otrzymanych przez FPWL w związku z objęciem przez Agencję nowych udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym zostanie przeznaczona na spłatę wcześniejszej pożyczki zaciągniętej na sfinansowanie zakupu samolotu (w dniu 30 czerwca 2014 r. FPWL wpłaciła na konto ARP S.A. 27 mln zł z tytułu spłaty części pożyczki udzielonej na podstawie umowy z dnia 5 września 2012 r. (nr OPP/4/2012)).

Zgodnie z uzasadnieniem przedstawionym przez FPWL w załączniku do wniosku z dnia 26 marca 2014 r. celem powyższej operacji było objęcie udziałów przez ARP S.A. w podwyższonym kapitale zakładowym oraz optymalizacja podatkowa działalności spółki poprzez wyeliminowanie zjawiska niedostatecznej kapitalizacji, występującej w spółce od dnia 19 marca 2013 r.

W tym dniu ARP S.A. nabyła od (...) ⁶⁰ dziewięć udziałów stanowiących 90% kapitału zakładowego FPWL. W związku z powyższym, zgodnie z art. 16 ust. 1 pkt 60 *ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych* ⁶¹, w sytuacji gdy zadłużenie FPWL wobec ARP S.A. (jako wspólnika posiadającego powyżej 25% udziałów tej spółki), przekraczało trzykrotność wartości jej kapitału zakładowego, odsetki od pożyczek udzielonych przez Agencję w części, w jakiej pożyczki te przekraczały ww. wartość zadłużenia nie stanowiły kosztów uzyskania przychodów. Zjawisko niedostatecznej kapitalizacji zostało dostrzeżone przez FPWL w I kwartale 2014 r. Odsetki naliczone od pożyczki udzielonej na podstawie umowy z dnia 18 grudnia 2013 r. (nr OPP/10/2013) w łącznej kwocie 666,2 tys. zł nie stanowiły kosztów uzyskania przychodów, a tym samym zwiększały podstawę opodatkowania oraz obciążenie podatkowe FPWL. Ponadto FPWL zapłaciła odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych w łącznej kwocie 19,3 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 785, 2377-2379, 2469, 2478-2481, 2490-2493, 2539-2548, 2690, 4131-4157, 4168-4169)

⁵⁸ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip w zw. z art. 11 ust. 4 oznk. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie przedsiębiorcy.

⁵⁹ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip w zw. z art. 11 ust. 4 oznk. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie przedsiębiorcy.

⁶⁰ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip w zw. z art. 11 ust. 4 oznk. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie przedsiębiorcy.

⁶¹ Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2014 r., poz. 851 ze zm.).

1. Zgodnie z pkt. 10.4. *Zbioru zasad udzielania wsparcia* rozpatrzeniu przez ARP S.A. mają podlegać wyłącznie kompletne wnioski, zawierające wszelkie wymagane informacje i załączniki. Wniosek FPWL z dnia 23 sierpnia 2012 r. nie odpowiadał ustalonym wymaganiom, gdyż:
 - został złożony na innym formularzu niż ten, który stanowi załącznik nr 1 do *Zbioru zasad udzielania wsparcia*,
 - nie był kompletny – do wniosku nie zostały dołączone informacje o numerach bankowych rachunków bieżących oraz zaświadczenia o nadaniu numerów NIP i REGON.

Z wyjaśnień złożonych w powyższej sprawie⁶², wynika, że FPWL zastosowała formularz wniosku przyjęty dla pożyczek udzielanych ze środków własnych Agencji, natomiast tryb rozpatrywania wniosku i źródło finansowania przedstawionego projektu zostały przez ARP S.A. przyjęte już po złożeniu ww. wniosku. Wsparcie zostało sfinansowane ze środków pochodzących z FRP, ponieważ Agencja nie dysponowała wówczas wystarczającą kwotą środków własnych. Brak stosownych informacji we wniosku wynikał natomiast z faktu, że w dniu złożenia wniosku FPWL nie miała jeszcze zakończonego procesu rejestracji w urzędach państwowych. Zdaniem NIK, dla zachowania przejrzystości procedur należało jednak doprowadzić do pełnej zgodności dokumentacji sprawy z wymogami określonymi w *Zbiorze zasad udzielania wsparcia*. Wskazane odstępstwa nie miały jednak wpływu na merytoryczną treść wniosku i możliwość jego rozpatrzenia.

(dowód: akta kontroli str. 787-788, 792-796, 1946-1953, 4131-4157)

2. Zgodnie z pkt. 8.1.1.2. *Zbioru zasad udzielania wsparcia* oprocentowanie pożyczki nie może być niższe od poziomu stopy referencyjnej określonej w *Komunikacie Komisji w sprawie zmiany metody ustalania stóp referencyjnych i dyskontowych*⁶³. Oprocentowanie pożyczki ustalone w umowie z dnia 5 września 2012 r. (nr OPP/4/2012) w wysokości 6,3% było niższe od ww. stopy, która w odniesieniu do nowo utworzonych przedsiębiorstw, powinna być ustalana poprzez zwiększenie stopy bazowej⁶⁴ co najmniej o 400 punktów bazowych⁶⁵. Według wyjaśnień ARP⁶⁶, przy ustalaniu oprocentowania w Agencji postanowiono przyjmując średni poziom ryzyka finansowania projektu oraz mocną jakość zabezpieczeń. Ponadto, FPWL jako spółka celowa utworzona do realizacji konkretnego zadania projektowego w ramach grupy kapitałowej ARP S.A., nie była traktowana jak nowo powstały podmiot w rozumieniu *Komunikatu*. NIK stwierdza, że w *Zbiorze zasad udzielania wsparcia* ani we wzorze umowy pożyczki nie przewidziano możliwości odstępstw w odniesieniu do warunków finansowania, zaś *Komunikat* nie definiuje pojęcia nowo utworzonego przedsiębiorstwa.

(dowód: akta kontroli str. 785-786, 2101-2108, 4131-4157)

3. ARP S.A., dokonując analizy wniosków z dnia 23 sierpnia 2012 r. oraz 30 sierpnia 2013 r., zastosowała niejednakowe zasady ustalania wartości zabezpieczenia pożyczek w formie zastawu rejestrowego na samolotach. W przypadku jednego z samolotów wartość zabezpieczenia ustalono na poziomie aktualnej war-

⁶² Pismo Dyrektora Departamentu Usług Finansowych ARP S.A. z dnia 18 września 2014 r.

⁶³ Dz. U. UE.C 14 z 19 stycznia 2008 r., dalej *Komunikat*.

⁶⁴ W okresie od 01.01.2012 – 31.12.2012 r. stopa bazowa wynosiła 4,91 %.

⁶⁵ Punkt bazowy to jedna setna punktu procentowego.

⁶⁶ Pismo Dyrektora Departamentu Usług Finansowych ARP S.A. z dnia 18 września 2014 r.

tości rynkowej, natomiast w odniesieniu do dwóch pozostałych – na poziomie wartości rynkowej zdyskontowanej przy zastosowaniu współczynnika w wysokości 30%. Wskazane wyżej wartości rynkowe wynikały z wyceny sporządzonej przez wyspecjalizowaną firmę. Wycena ta została sporządzona bez przeprowadzenia oceny stanu technicznego samolotu, a ponadto nie określała wartości ww. samolotów dla sprzedaży wymuszonej. Powyższe stanowiło naruszenie postanowień pkt. 9.3. *Zbioru zasad udzielania wsparcia*.

Z wyjaśnień złożonych w tej sprawie przez ARP S.A.⁶⁷ wynika, że z uwagi na przedmiot zabezpieczenia oraz na fakt, że rynek statków powietrznych jest rynkiem globalnym, w ARP uznano za wystarczającą do oceny wartość rynkową samolotu. Podobnie było przy samolotach ocenianych w 2013 r., a policzone wówczas dyskonto miało wyłącznie charakter pogładowy. NIK wskazuje, że *Zbiór zasad udzielania wsparcia* (pkt 9.2.) przewiduje możliwość odstępstw w odniesieniu do poziomu zabezpieczeń, natomiast nie zawiera zapisów pozwalających na odstępstwa od wskazanego sposobu wyceny (pkt 9.3. – wartość zabezpieczeń rzeczowych przyjmuje się na poziomie wartości dla sprzedaży wymuszonej).

(dowód: akta kontroli str. 786-787, 2030-2043, 2142-2145, 2175-2180, 4131-4157)

4. FPWL we wniosku z dnia 30 września 2013 r. nie zadeklarowała wkładu własnego w finansowanie planowanej transakcji leasingu zwrotnego, który zgodnie z pkt. 6.2. *Zbioru zasad udzielania wsparcia* powinien być możliwie najwyższy i wynosić co najmniej 20% łącznych kosztów kwalifikowanych związanych bezpośrednio z przedsięwzięciem. ARP S.A. potwierdziła, że FPWL nie posiadała wkładu własnego rozumianego jako środki pieniężne przeznaczane na sfinansowanie działalności i wyjaśniła, że, jej zdaniem, wkład własny w przypadku leasingu zwrotnego stanowiła różnica, (...) ⁶⁸, która w dniu 31 grudnia 2013 r. została potrącona z ceny sprzedaży. NIK wskazuje, że wkład własny przedsiębiorcy, zgodnie z pkt. 6.1. *Zbioru zasad udzielania wsparcia*, musi być uprawdopodobniony na dzień złożenia wniosku, a w związku z tym nie może stanowić przyszłych zysków, pochodzić z amortyzacji i planowanych przepływów pieniężnych.

(dowód: akta kontroli str. 785, 2135-2141, 2153-2180, 4131-4157)

5. W umowach pożyczki zawartych z FPWL ustalono, że nie będą pobierane dodatkowe opłaty od spłaconej przed terminem kwoty pożyczki, pomimo iż zgodnie z pkt 8.1.1.5. *Zbioru zasad udzielania wsparcia*, w takiej sytuacji beneficjent uiszcza dodatkową opłatę od części kapitału spłaconej przed terminem.

(dowód: akta kontroli str. 801-813, 2074-2083, 2235-2243, 2343-2351, 4131-4157)

6. W umowach pożyczki z 5 września 2012 r. (nr OPP/4/2012), 18 grudnia 2013 r. (nr OPP/10/2013) oraz 22 maja 2014 r. (nr OPP/3/2014) ustalono, że uruchomienie pożyczki może nastąpić m.in. po przedłożeniu przez pożyczkobiorcę odpisu opłaconego wniosku o wpis zastawu rejestrowego złożonego do właściwego sądu. Pkt 9.4. *Zbioru zasad udzielania wsparcia* dopuszcza w szczególnie uzasadnionych przypadkach uruchomienie środków przed faktycznym ustanowieniem zabezpieczeń, jednak przewiduje również, że do dnia ustanowienia zabezpieczeń oprocentowanie pożyczki jest podwyższone o 2 punkty procentowe, co

⁶⁷ Pismo Dyrektora Departamentu Usług Finansowych ARP S.A. z dnia 1 października 2014 r.

⁶⁸ Wyłączono informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Tajemnica ustawowo chroniona na podstawie art. 5 ust. 2 uodip w zw. z art. 11 ust. 4 oznk. Wyłączenie dokonane przez NIK w interesie przedsiębiorcy.

nie zostało uwzględnione w ww. umowach pożyczki. ARP S.A. wyjaśniła, że wskazane wyżej postanowienia *Zbioru zasad udzielania wsparcia* nie zostały uwzględnione z uwagi na wynikającą z powiązań kapitałowych pełną kontrolę nad procesem i spółką, co wykluczało możliwość ewentualnego zaniechania ustanawiania zabezpieczeń na rzecz ARP S.A. W przypadku podwyższenia o 2 punkty procentowe oprocentowania ww. pożyczek w okresie do dnia faktycznego ustanowienia zabezpieczeń koszty odsetek byłyby wyższe o ok. 68 tys. zł. W ocenie NIK, skoro procedura *Zbiór zasad udzielania wsparcia* nie dopuszczała odstępstw od przyjętych reguł w tym zakresie, stosowne reguły postępowania powinny być w tym przypadku zastosowane.

(dowód: akta kontroli str. 787, 2074-2083, 2087-2089, 2235-2243, 2253-2255, 2362-2364, 2343-2351, 4131-4157, 4180-4185)

2.2.2. Wsparcie dla HW Pietrzak Holding

Opis stanu faktycznego

W dniu 10 maja 2013 r. Firma HW Pietrzak Holding S.A.⁶⁹ złożyła wniosek o udzielenie wsparcia niebędącego pomocą publiczną w formie pożyczki w wysokości 90 mln zł. W drodze modyfikacji wniosku ostateczna kwota wnioskowanej pożyczki wzrosła do 115 mln zł.

(dowód: akta kontroli, str. 860-864, 865-869, 870, 871-872)

W dniu 25 czerwca 2013 r. Zarząd ARP S.A. wyraził zgodę na udzielenie wsparcia w tej wysokości.

(dowód: akta kontroli, str. 936-980, 981-984, 985-989, 990, 991-994)

Umowa pożyczki została zawarta w dniu 2 sierpnia 2013 r. Zgodnie z jej treścią pożyczka miała być wypłacona w dwóch transzach: pierwszej do 47 mln zł i drugiej do 68 mln zł, z przeznaczeniem odpowiednio na: zapłatę za dostawy materiałów do produkcji oraz na refinansowanie kredytów udzielonych firmie przez dwa banki. Zgodnie z umową, ARP SA przekazała na rachunki banków kredytujących środki drugiej transzy pożyczki – 63,8 mln zł (po potrąceniu prowizji) oraz na konto Beneficjenta środki pierwszej transzy – 46,6 mln zł (po potrąceniu prowizji).

(dowód: akta kontroli, str. 1012-1031, 1078-1080)

Całość otrzymanej kwoty na spłatę zobowiązań beneficjent przelał na konta dostawców, opłacając 139 faktur, w tym jedną w części. W dniu zawarcia umowy pożyczki wszystkie zobowiązania wynikające z tych faktur (na łączną kwotę 47,1 mln zł) były zobowiązaniami zaległymi. Było to wprawdzie niezgodne z postanowieniami pkt 4.4. *Zbioru zasad udzielania wsparcia* (zakaz finansowania ze środków wsparcia zaległych zobowiązań), lecz Zarząd ARP S.A. w dniu 25 czerwca 2013 r. wyraził zgodę na odstępstwo od tej regulacji. Decyzja Zarządu ARP S.A. wynikała z potrzeby wsparcia bieżącej działalności pożyczkobiorcy. W tym celu Zarząd ARP S.A. zdecydował się zaakceptować przeznaczenie części środków z pożyczki na uregulowanie płatności wobec głównego dostawcy materiałów do produkcji, które wykazywały niewielkie przeterminowania. Zabezpieczenia pożyczki ustanowione zostały prawidłowo.

(dowód: akta kontroli, str. 985-989, 1012-1031, 1032-1035, 1058-1066, 1081-1084, 1085-1088, 1089-1091, 1170-1188, 1196-1199, 1289-1315)

Beneficjent spłacał zobowiązanie odsetkowe na rzecz Agencji. Spłata rat kapitałowych objęta była 12-miesięczną karencją.

⁶⁹ W dniu złożenia wniosku firma działała pod nazwą HW Pietrzak Holding Sp. z o.o.

(dowód: akta kontroli, str. 1012-1031,1289-1315)

Ustalone
nieprawidłowości

Nie stwierdzono.

2.2.3. Pomoc publiczna na ratowanie i restrukturyzację dla Mesko-AGD i PZL Sędziszów

Opis stanu
faktycznego

Pomoc publiczna dla Mesko-AGD

ARP S.A., zgodnie ze *Zbiorem zasad udzielania pomocy*, udzieliła firmie Mesko-AGD pomocy publicznej na ratowanie i restrukturyzację w formie pożyczek, po uzyskaniu akceptacji ze strony Komisji Europejskiej. Pożyczka na ratowanie w kwocie 860 tys. zł⁷⁰ została przeznaczona na uregulowanie zobowiązania z tytułu podatku od nieruchomości w wysokości 665 tys. zł oraz na spłatę przeterminowanych zobowiązań, enumeratywnie wymienionych w umowie. Pożyczka została spłacona poprzez potrącenie jej kwoty z pożyczki na restrukturyzację w wysokości 2,06 mln zł⁷¹. Plan Restrukturyzacji Mesko-AGD⁷² do czasu zakończenia badań kontrolnych NIK był realizowany bez zastrzeżeń ze strony Agencji⁷³.

(dowód: akta kontroli str. 1679-1945)

Pomoc publiczna dla PZL Sędziszów

Zgodnie ze *Zbiorem zasad udzielania pomocy*, na podstawie umowy z dnia 25 czerwca 2010 r., ARP S.A., po uzyskaniu akceptacji KE, udzieliła spółce PZL Sędziszów (ówcześnie jednoosobowej spółce Skarbu Państwa) pożyczki na ratowanie w wysokości 4 mln zł. Kwota ta miała być przeznaczona m.in. na zakup energii elektrycznej, materiałów i usług oraz na spłatę zobowiązań. W maju 2011 r. Agencja przeprowadziła w siedzibie spółki kontrolę wykorzystania przez PZL Sędziszów pożyczki na ratowanie oraz wizję lokalną nieruchomości stanowiącej zabezpieczeniem spłaty pożyczki. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 3818-3824, 3852-3857, 3864-3879, 3904-3938)

Po pożyczce na ratowanie, spółka PZL Sędziszów, w dniu 17 grudnia 2010 r. wystąpiła z wnioskiem o pomoc na restrukturyzację, w formie pożyczki w wysokości 8 mln zł. KE decyzją z dnia 30 maja 2012 r. pomoc tę zaakceptowała, po uprzednim kilkukrotnym żądaniu dodatkowych informacji. Udzielenie pożyczki⁷⁴ poprzedzone zostało przedstawieniem przez Beneficjenta aktualizacji planu restrukturyzacji, który m.in. uwzględnił zaangażowanie kapitałowe inwestora prywatyzacyjnego. W wyniku tego zaangażowania udział środków własnych PZL Sędziszów w finansowaniu planu restrukturyzacji wzrósł z 51% do 69%. PZL Sędziszów zobowiązała się do spłaty ze środków pożyczki zobowiązań wobec ARP S.A. (4 mln zł pożyczki na ratowanie), a także zobowiązań wobec ZUS i innych zaległych zobowiązań (po 2 mln zł).

(dowód: akta kontroli str. 4014, 4029, 4030-4050, 4085-4099, 4125-4129)

ARP S.A. przeprowadziła w listopadzie 2013 r. kontrolę wydatkowania pożyczki na restrukturyzację przez PZL Sędziszów, stwierdzając, że została ona wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem, a plan restrukturyzacji jest realizowany. W ocenie ARP S.A. nie ma zagrożenia spłaty tej pożyczki, a sytuacja finansowa spółki ulega poprawie.

⁷⁰ Wniosek złożony w dniu 1 czerwca 2011 r., Umowa pożyczki Nr OPP/2/2012 z dnia 18 kwietnia 2012 r.

⁷¹ Wniosek złożony w dniu 11 lipca 2012 r., Umowa pożyczki Nr OPP/4/2013 z dnia 5 czerwca 2013 r.

⁷² Pierwotna wersja z 25 czerwca 2012 r., aktualizacja Planu Restrukturyzacji z dnia 17 grudnia 2013 r.

⁷³ Protokół z kontroli wydatkowania środków pożyczki na ratowanie – 12 czerwca 2014 r.

⁷⁴ Umowa z dnia 17 stycznia 2013 r.

Ustalone
nieprawidłowości

Nie stwierdzono.

Ocena cząstkowa

Pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości. Na obniżenie oceny wpływają przede wszystkim nieprawidłowości, które wystąpiły przy udzielaniu wsparcia dla FPW Lease Sp. z o.o.

3. Ustalenia dotyczące pomocy publicznej dla beneficjentów skontrolowanych bezpośrednio przez NIK

Ustalenia z kontroli NIK przeprowadzonych bezpośrednio w czterech szpitalach (UCK w Gdańsku, Szpital Uniwersytecki nr 1 im. dr A. Jurasza w Bydgoszczy, Szpital Wojewódzki im. dr. L. Rydygiera w Suwałkach, Szpital Wojewódzki im. Kardynała S. Wyszyńskiego w Łomży) wskazują na prawidłowe wydatkowanie przyznanych środków pomocowych, umożliwiając wdrażanie planów restrukturyzacji przy zaangażowaniu środków własnych. Niemniej w dwóch przypadkach pomoc nie wpłynęła na odzyskanie efektywności ekonomicznej prowadzonej działalności (Szpital w Łomży i Bydgoszczy). NIK w tych przypadkach wskazała na potrzebę konsekwentnego prowadzenia działań przyjętych w programach restrukturyzacji i optymalizację kosztów celem osiągnięcia zakładanego przywrócenia długotrwałej rentowności.

Kontrolą objęto też trzech innych dużych przedsiębiorców (Grupa Azoty – Zakłady Chemiczne „Police” S.A., Fabryka Łóżysk Tocznych – Kraśnik S.A., Dora – Świdnica Sp. z o.o.). Otrzymana pomoc publiczna wykorzystana została zgodnie z umowami zawartymi z ARP S.A. W przypadku ZCh „Police” nastąpiło całkowite ustabilizowanie wyników finansowych, co pozwoliło Spółce na rozwinięcie inwestycji. W FŁT Kraśnik udana restrukturyzacja pozwoliła na jej sprywatyzowanie, natomiast w przypadku Spółki Dora nastąpiła pewna poprawa, ale w dalszym ciągu wymagane jest dokończenie działań restrukturyzacyjnych.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁷⁵, wnosi o:

- wprowadzenie w umowach o udzieleniu pomocy dla jednostek służby zdrowia postanowienia informującego, że pomoc dla szpitali nie podlega notyfikacji do Komisji Europejskiej, w przypadku gdy nie wpływa negatywnie na wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi UE.

Ponadto NIK zwraca generalną uwagę na to, że pomoc dla jednostek ochrony zdrowia udzielana przez ARP S.A. może budzić wątpliwości co do zgodności z celami statutowymi Agencji, powołanej przede wszystkim do wspomaganie rozwoju poszczególnych gałęzi przemysłu i przedsięwzięć o charakterze gospodarczym, a do takich podmiotów nie można zaliczyć jednostek ochrony zdrowia, podlegających innym zasadom finansowania i wspomaganie niż podmioty ze sfery przemysłu. Co do zasady Prezes UOKiK nie kwestionuje możliwości udzielania pomocy szpitalom⁷⁶. Przyjmując to stanowisko, zdaniem NIK, udzielającym pomocy jednostkom

⁷⁵ Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zm.

⁷⁶ Zgodnie ze stanowiskiem UOKiK „w ocenie Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, wsparcie udzielane ze środków publicznych na rzecz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej (z uwagi na specyfikę ich funkcjonowania

ochrony zdrowia powinny być organy tworzące lub Minister Zdrowia jako regulator systemu opieki zdrowotnej, ustalający zasady działania systemu oraz nadzorujący ich przestrzeganie, ze środków przeznaczonych na ten cel, innych niż przychody z prywatyzacji, których dysponentem jest Minister Skarbu Państwa.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek poinformowania
NIK o sposobie wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 15 grudnia 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji

Dyrektor
Sławomir Grzelak

(-) Sławomir Grzelak

Kontroler
Renata Patkowska
gł. specjalista kp.
(-) Renata Patkowska

.....
podpis

.....
podpis